

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษามลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป เป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการลดการกีดกันทางการค้า (Trade Restriction) ทางด้านภาษีศุลกากรอาหารแปรรูป ภายใต้ข้อสมมติฐานว่า ประเทศสมาชิกเอเปคที่พัฒนาแล้ว ลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูปจนแล้วเสร็จในช่วง 15 ปี แรกของนโยบาย คือ ในช่วงปี 1995-2010 ส่วนประเทศสมาชิกเอเปคที่กำลังพัฒนา จะลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูปลงร้อยละ 60 ในช่วง 15 ปีแรกของนโยบายและจะลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูปที่เหลืออีกร้อยละ 40 จนหมด ภายในช่วง 10 ปี หลังของนโยบายคือในช่วงปี 2010-2020 ด้วยภายใต้ข้อสมมติที่ว่า ประเทศไทยลดค่าเงินบาทลง ร้อยละ 30 ในช่วงปี ค.ศ. 1995-2010

ในการศึกษานี้จะใช้แบบจำลองพลวัตดุลยภาพทั่วไประบบเศรษฐกิจไทย (General Equilibrium Model) ทำให้สามารถแสดงให้เห็นผลทางด้านความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมได้อย่างชัดเจน และยังแสดงให้เห็นถึงผลต่อเนื่องที่เกิดกับตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาคด้วย ซึ่งก็เป็นที่ยกเว้นว่า การลดการกีดกันทางการค้าลง จะช่วยทำให้ความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกสูงขึ้นในภาคการผลิตที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เนื่องจากการลดภาษีกีดกันทางการค้าลงจะก่อให้เกิดการลดลงของต้นทุนการผลิต ทำให้ระดับราคายาในประเทศลดลงและยังทำให้การส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ก่อให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศ

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป และที่สำคัญคือ เพื่อศึกษามลกระทบของการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่มีต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทย รวมถึงถึงผลกระทบที่มีต่อระบบเศรษฐกิจมหภาคของประเทศไทยโดยรวม

โดยในการศึกษาจะแบ่งพิจารณาผล 5 ส่วน โดยในส่วนแรก จะพิจารณาผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ในช่วงปี 1995-2010 ที่เกิดขึ้นต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทยและอุตสาหกรรมอื่นๆที่ติดสิบบอันดับแรก ส่วนที่สอง จะพิจารณาผลกระทบต่อเนื่องจากส่วนแรกคือ การเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในช่วงปี 2010-2020 ส่วนที่สาม จะพิจารณาผลกระทบอันเนื่องมาจากการลดค่าเงินบาทใน

ช่วงปี 1995-2010 ที่เกิดขึ้นต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทย ส่วนที่สี่ เป็นการพิจารณาผลกระทบรวมอันเนื่องมาจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่มีต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทยในช่วงปี 1995-2020 ภายใต้การลดค่าเงินบาทในช่วงปี 1995-2010 และในที่สุดท้ายจะวิเคราะห์ถึงผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่เกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทยโดยรวมในช่วงปี 1995-2020 ภายใต้การลดค่าเงินบาทในช่วงปี 1995-2010

ในการศึกษาพบว่าผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเนื่องมาจากผลการลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูปไทยหรือผลกระทบหลัก (Primary Impact) นั้น จะส่งผลกระทบด้านลบต่อระดับการผลิตอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปภายในประเทศคือ การถูกโจมตีในสินค้าอาหารด้วยคู่แข่งจากต่างประเทศ ส่วนผลกระทบด้านบวกต่อระดับการผลิตที่อาจชดเชยความเสียหายเปรียบดังกล่าวมาจาก ผลกระทบเชิงการลดต้นทุนการผลิตสินค้าอาหาร (Cost Factor) เนื่องจากใช้ปัจจัยการผลิตในกลุ่มอาหารที่นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งช่วยทำให้มีความสามารถต่อสู้กับคู่แข่งจากต่างประเทศ ส่งผลให้การส่งออกสินค้าอาหารมีการขยายตัวมากขึ้น (Trade Factor) ในขณะเดียวกันก็มีการขยายตัวของอุปสงค์ต่อสินค้าอาหารในประเทศด้วยเพราะว่าระดับราคาสินค้าอาหารถูกลง

นอกจากนี้ ยังมีผลกระทบด้านบวกต่อระดับการผลิตอีกด้าน ซึ่งเป็นผลจากแรงดึงด้านอุปสงค์ (Demand Pull Effect) กล่าวคือ ผลผลิตในแต่ละสาขาอาหารจะถูกนำมาใช้เป็นปัจจัยการผลิตในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่มีอัตราการขยายตัวสูงจากผลของการเปิดเสรีการค้าเอเปคอาหาร ก็จะเป็นแรงผลักดันดึงให้ผลผลิตของอาหารในแต่ละชนิดที่ถูกใช้เป็นปัจจัยการผลิตขยายตัวตามไปด้วย ทำให้มีการขยายตัวของผลิตสูงขึ้นมา (Activity Factor)

นอกจากนี้ยังได้พิจารณาผลกระทบรอง (Secondary Impact) อันสืบเนื่องมาจากการลดภาษีนำเข้าของประเทศคู่ค้าไทยในกลุ่มเอเปคประกอบการวิเคราะห์ด้วย

ในการศึกษาส่วนแรกพบว่า ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในช่วง 15 ปีแรกของนโยบายส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางด้านการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทยทุกสาขา ไม่ว่าจะเป็นผลมาจากผลกระทบหลัก (Primary Impact) คือฝ่ายไทยลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูปหรือผลกระทบรอง (Secondary Impact) คือฝ่ายประเทศสมาชิกเอเปคลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูป

โดยที่ Canned Seafood เป็นผู้ได้รับประโยชน์สูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากได้รับแรงกระตุ้นจากปัจจัย Cost Factor สูงถึงร้อยละ 48.78 ตามมาด้วยแรงหนุนทาง Trade Factor โดยการมีส่วนการส่งออกถึงร้อยละ 67.42 และแรงหนุนจาก Activity Factor สูงถึงร้อยละ 95.91 พร้อมทุกด้าน ตามมาด้วย Animal Feeds ได้รับประโยชน์เป็นอันดับสาม โดยมีปัจจัย Cost Factor และ Activity Factor ที่อยู่เบื้องหลังในการขยายตัวเป็นสำคัญ สำหรับ Canned Vegetable and Fruit ได้รับประโยชน์อันดับสี่ ปัจจัยเด่นที่อยู่เบื้องหลังการขยายตัวคือ Trade Factor โดยมีสัดส่วนการส่งออกสูงถึงร้อยละ 78.69 ตามมาด้วย Confectionary ซึ่งนอกจากมีแรงหนุนทางด้าน Cost Factor และ Activity Factor แล้วยังมีปัจจัยจากบทบาทการถูกนำไปใช้ในการบริโภคสูงเป็นแรงช่วยอีกด้าน แต่เสียเปรียบ Canned Vegetable and Fruit ในปีปัจจัย Trade Factor อย่างมากจึงติดอันดับห้า ส่วน Monosodium Glutamate ติดอันดับหก โดยมีปัจจัยจากด้าน Trade Factor ช่วยและได้รับผลการถูกโจมตีจากคู่แข่งต่างประเทศน้อยมาก เนื่องจากมีส่วนการเข้าสินค้าเพียงร้อยละ 0.17 สำหรับ Coffee and Tea ได้รับผลกระทบหลักน้อยที่สุด แต่เมื่อรวมกับผลกระทบรองแล้ว กลับเลื่อนอันดับดีขึ้นเป็นอันดับเจ็ด เนื่องจากภาษีศุลกากรเอเปคสูงถึงร้อยละ 35.08 ส่วนอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่ได้รับประโยชน์รองลงมาในอันดับเก้า และอันดับสิบ คือ Animal and Vegetable Oil และ Rice, Noodle, Flour ตามลำดับ สำหรับ Canned Meat และ Other Foods ติดอันดับสิบสอง และสิบแปด ตามลำดับ ส่วนอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่ได้รับประโยชน์ค่อนข้างน้อยติดอันดับท้ายๆ คือ Sugar, Beverages และ Milk and Dairy ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ติดสิบอันดับแรกจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ปรากฏว่าเป็นอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเองถึง 8 สาขาการผลิต เนื่องจากได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูป ส่วนอีก 2 สาขาการผลิตเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปมากโดยเป็นภาคเกษตร 1 สาขาการผลิต ได้แก่ Fishery และภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ นอกเหนืออาหาร อีก 1 สาขาการผลิต ได้แก่ Non Ferrous Metals

โดยที่ Fishery ได้ประโยชน์เป็นอันดับสองรองจาก Canned Seafood เป็นเพราะว่าได้รับแรงหนุนอย่างเด่นชัดจาก Activity Factor ร้อยละ 70.4 โดยเฉพาะอย่างยิ่งถูกใช้เป็นปัจจัยการผลิตใน Canned Seafood สูงถึงร้อยละ 26.2 ของปัจจัยการผลิตขึ้นกลางทั้งหมด ส่วน Non Ferrous Metals ได้รับประโยชน์เป็นอันดับแปด ปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังการขยายตัวคือ ปัจจัย

Activity Factor โดยเฉพาะถูกนำไปใช้ Canned Seafood ร้อยละ 8.4 ของปัจจัยการผลิตชั้นกลางทั้งหมด

ในการศึกษาส่วนที่สอง พบว่า ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในช่วง 10 ปีหลังของนโยบาย ส่งผลให้อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปทุกสาขายังคงมีการขยายตัวทางด้านการผลิต โดยเริ่มพิจารณาจากผลกระทบหลักก่อน จะเห็นว่าอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเกือบทุกสาขาการผลิตมีการขยายตัวด้านการผลิตเพิ่มขึ้นน้อยกว่าในช่วง 15 ปีแรกของนโยบาย เนื่องมาจากการลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูปในสัดส่วนที่น้อยกว่า และเมื่อเปรียบเทียบลำดับการได้ประโยชน์ของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปพบว่า ให้ผลแตกต่างกันไม่มากนัก

ส่วนผลกระทบรอนั้น เนื่องจากในช่วง 10 ปีหลังของนโยบาย ประเทศสมาชิกเอเปคที่ลดภาษีศุลกากรมีเหลือเพียงประเทศในอาเซียน และประเทศสมาชิกเอเปคที่กำลังพัฒนา จึงส่งผลให้อัตราภาษีศุลกากรอาหารแปรรูปแตกต่างกันในแต่ละสาขาการผลิต จะเห็นว่าในช่วงนี้ Coffee and Tea จะได้ประโยชน์มาเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งก็เป็นผลมาจากอัตราภาษีศุลกากรที่สูงสุดในกลุ่มอาหารคือ ร้อยละ 12.67 ตามมาด้วย Rice, Noodle, Flour ได้รับประโยชน์เป็นอันดับสอง และ Confectionary ติดอันดับสี่

สำหรับ Canned Seafood ติดอันดับห้า ทั้งที่มีอัตราภาษีศุลกากรค่อนข้างน้อยเป็นเพราะว่ามีแรงหนุนทางด้าน Activity Factor และ Trade Factor สูงมาก ส่วน Animal and Vegetable Oil ได้รับประโยชน์น้อยกว่า Animal Feeds ทั้งที่มีอัตราภาษีศุลกากรสูงกว่าเป็นเพราะว่า Animal and Vegetable Oil มีสัดส่วนการส่งออกน้อยกว่า ในขณะที่ Canned Vegetable and Fruit มีอัตราภาษีศุลกากรต่ำกว่า Milk and Dairy, Other Foods และ Monosodium Glutamate แต่กลับติดอันดับที่ต่ำกว่า สืบเนื่องจาก Canned Vegetable and Fruit มีสัดส่วนการส่งออกสูงมากนั่นเอง

ส่วน Beverages และ Canned Meat ได้ประโยชน์อันดับสามสิบ และสามสิบสี่ เนื่องจากประเทศสมาชิกเอเปคมีอัตราภาษีศุลกากรค่อนข้างต่ำในช่วงนี้ โดยเฉพาะ Canned Meat อัตราภาษีศุลกากรเป็นร้อยละ 0 จึงไม่ได้รับประโยชน์จากผลกระทบรอนในช่วงนี้

เมื่อพิจารณาผลกระทบรวม จะเห็นได้ว่า Canned Seafood และ Animal Feeds ยังคงได้รับประโยชน์เป็นอันดับหนึ่งและอันดับสาม ตามลำดับ เหมือนในช่วง 15 แรกของนโยบาย สืบเนื่อง

จากผลกระทบหลักเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสาขาการผลิตที่ได้ประโยชน์ในลำดับที่ดีขึ้นมี Confectionary, Rice, Noodle, Flour, Sugar และ Milk and Dairy เป็นผลมาจากผลกระทบรอง

ส่วนสาขาการผลิตที่เหลือนตกอันดับลงทั้งหมดจากช่วง 15 ปีแรกของนโยบาย โดยเฉพาะ Monosodium Glutamate, Coffee and Tea, Animal and Vegetable Oil ตกจากสิบอันดับแรก และมี Beverages และ Canned Meat ติดอันดับท้ายๆ เนื่องมาจากได้รับประโยชน์น้อยกว่าผลกระทบรอง โดยเฉพาะ Canned Meat อยู่อันดับสุดท้ายของอุตสาหกรรมทั้งหมด

เมื่อพิจารณาอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ติดสิบอันดับแรกจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคขออุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในช่วง 10 ปีหลังของนโยบาย พบว่า เป็นภาคอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเอง 5 สาขา ภาคเกษตร 2 สาขา ภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ นอกเหนืออาหาร 2 สาขา และภาคบริการอีก 1 สาขา โดยมี 4 สาขาที่ขยายตัวเพราะมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มอาหารมาก ได้แก่ Fishery ซึ่งได้รับประโยชน์มาเป็นอันดับสอง เหมือนในช่วง 15 ปีแรกของนโยบาย และ Non Ferrous Metals เลื่อนจากอันดับแปด ขึ้นเป็นอันดับห้า สืบเนื่องจากการขยายตัวติดอันดับหนึ่งของ Canned Seafood ทำให้ Fishery และ Non Ferrous Metals ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญขยายตัวตามด้วย

ส่วน Plastic and Glass เลื่อนจากอันดับสิบสี่ ขึ้นเป็นอันดับแปด สืบเนื่องจากการถูกนำไปใช้เป็นปัจจัยการผลิตในสาขาการผลิตที่มีการขยายตัวสูงติดสิบอันดับแรกจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคอาหารในช่วง 10 ปีหลังของนโยบาย ถึงร้อยละ 22.18 และ Tapioca เลื่อนจากอันดับสิบเอ็ด ขึ้นเป็นอันดับสิบ เป็นเพราะว่าการขยายตัวติดอันดับที่ดีขึ้นของ Rice, Noodle, Flour จากการเปิดเสรีการค้าเอเปคอาหารในช่วง 10 ปีหลังของนโยบาย ทำให้ Tapioca ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญขยายตัวตามด้วย

ในการศึกษาส่วนที่สามพบว่า เมื่อมีการลดค่าเงินบาทในช่วง 15 ปีแรกของนโยบาย ส่งผลให้อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเกิดการหดตัวลงด้านการผลิตและการนำเข้าทุกสาขา เป็นเพราะราคาสินค้านำเข้าสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น โดย Sugar มีอัตราการผลิตหดตัวลงน้อยสุดเป็นอันดับสี่ (หดตัวน้อยที่สุดในกลุ่มอาหาร) ตามมาด้วย Rice, Noodle, Flour มีการหดตัวด้านการผลิตน้อยเป็นอันดับเจ็ด และ Canned Meat ติดอันดับแปด ส่วน Canned Seafood มีสัดส่วนการส่งออกสูง แต่เมื่อลดค่าเงินบาทกลับติดอันดับสิบสี่ เพราะมีสัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศสูง จึงได้รับผลกระทบด้านต้นทุนการผลิตสูง และ Coffee and Tea อยู่ในอันดับท้ายๆ

โดยมี Beverages หดตัวลงด้านการผลิตมากที่สุด เพราะมีสัดส่วนการนำเข้าปัจจัยการผลิตร้อยละ 24 และมีสัดส่วนการส่งออกน้อยมากแค่เพียงร้อยละ 2

ในการศึกษาส่วนที่สี่พบว่า ในช่วงที่การค้าอาหารแปรรูปเป็นไปอย่างเสรีไม่มีกำแพงภาษีศุลกากร อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปมีการขยายตัวด้านการผลิตทุกสาขา โดยเป็นผลจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคอาหารแปรรูปในช่วง 15 ปี แรกของนโยบาย มากกว่าในช่วง 10 ปีหลัง โดยที่ Canned Seafood ได้รับประโยชน์เป็นอันดับหนึ่ง ตามมาด้วย Animal Feeds ได้ประโยชน์เป็นอันดับสาม และ Canned Vegetable and Fruit ติดอันดับสี่ ส่วน Beverages ติดอันดับสามสิบสาม และมีปริมาณการนำเข้าขยายตัวมากที่สุดในกลุ่มอาหาร ทำให้ Beverages ต้องเผชิญการแข่งขันด้านการนำเข้าจากต่างประเทศสูง ดังนั้นหากไม่สามารถพัฒนา Beverages ให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ แล้ว ก็อาจก่อให้เกิดผลเสียต่ออุตสาหกรรมนี้ได้ สำหรับ Milk and Dairy นั้นได้รับประโยชน์ติดอันดับสามสิบห้า

และเมื่อพิจารณาผลการลดค่าเงินบาทในช่วง 15 ปี แรกของนโยบายรวมเข้าไปด้วยพบว่า Canned Seafood ยังคงได้ประโยชน์เป็นอันดับหนึ่ง ตามมาด้วย Animal Feeds ได้ประโยชน์เป็นอันดับสาม และ Canned Vegetable and Fruit เป็นอันดับสี่ และมีปริมาณการส่งออกขยายตัวน้อยสุดในกลุ่มอาหาร ซึ่งอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปทั้ง 3 สาขานี้เท่านั้นที่ยังคงขยายตัวด้านการผลิตไว้ได้ ส่วนอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่เหลือหดตัวลงด้านการผลิตทั้งหมด สำหรับลำดับการได้ประโยชน์ที่ดีขึ้นนั้นมี Rice, Noodle, Flour, Sugar, Canned Meat และ Milk and Dairy โดยมี Beverages ติดอันดับสุดท้ายของกลุ่มอาหาร สืบเนื่องมาจากการหดตัวด้านการผลิตมากที่สุดจากการลดค่าเงินบาท

ในการศึกษาส่วนสุดท้ายพบว่า ผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจไทยโดยรวมจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคอาหาร ก่อให้เกิดการขยายตัวด้านการส่งออก การนำเข้าและยังมีผลให้เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทยร้อยละ 4.2 ในช่วงเวลา 25 ปี ถึงแม้ว่าประเทศจะสูญเสียรายรับจากภาษีศุลกากรที่ลดลง แต่จะมีประโยชน์ด้านอื่น ๆ มาทดแทน แต่เมื่อมีการรวมผลจากการลดค่าเงินบาทด้วย กลับทำให้เกิดการหดตัวด้านการจ้างงาน การลงทุน การบริโภคและระบบเศรษฐกิจมหภาคโดยรวมหดตัวลงร้อยละ 5.61 ในช่วงเวลา 25 ปีของนโยบาย เหลือแต่การส่งออกเท่านั้นที่ยังคงมีการขยายตัวอยู่

อย่างไรก็ตาม จากสภาพการแข่งขันที่จะรุนแรงขึ้นในตลาดโลก หลังจากการค้าอาหารแปรรูปเป็นไปอย่างเสรี รัฐบาลและภาคเอกชนควรมีมาตรการร่วมมือกัน ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทยเช่น การส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การฝึกฝีมือแรงงานเพื่อให้แรงงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น การปรับโครงสร้างภาษีนำเข้า สำหรับสินค้าข้างเคียงและวัตถุดิบเช่น กุ้งขนาดเล็ก กระจับปี่ และกล่องกระดาษบริโภค รวมถึงการรักษาและเพิ่มคุณภาพสินค้า การตรวจสอบคุณภาพสินค้า การสร้างชื่อสินค้า(Brand Name) อาหารไทยให้ติดอันดับโลก เพื่อช่วยให้อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทยปรับตัว และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อจำกัดการศึกษา

1. การศึกษานี้จะศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหาร เฉพาะการลดอุปสรรคทางการค้าว่าด้วยภาษีศุลกากรเท่านั้น มิได้รวมถึงการลดอุปสรรคทางการค้ารูปแบบอื่นๆมาพิจารณาด้วย และมีข้อสมมติว่าประเทศสมาชิกเอเปคที่พัฒนาแล้วจะลดภาษีศุลกากรอาหารจนแล้วเสร็จภายในช่วง 15 ปีแรกของนโยบาย คือ ปี 1995-2010 สำหรับประเทศสมาชิกเอเปคที่กำลังพัฒนาจะลดภาษีศุลกากรอาหารเป็น 2 ช่วง คือในช่วง 15 ปีแรกของนโยบายจะลดภาษีร้อยละ 60 และจึงลดภาษีส่วนที่เหลือร้อยละ 40 ลงจนหมดในช่วง 10 ปีหลังของนโยบาย คือ ปี 2010-2020

2. ทางด้านการลดค่าเงินบาท ที่ใช้ในการทดลองหรือเป็นค่าช็อก(Shock)ในแบบจำลอง เพื่อคำนวณผลกระทบจากการลดค่าเงินบาทในช่วงปี 1995-2010 จะเป็นการใช้ตัวแทน(Proxy)ในการทดลอง ซึ่งอาจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงบ้าง

3. การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาโดยอาศัยแบบจำลองพลวัตดุลยภาพครอบคลุมทั่วไป มิได้รวมเอาตลาดการเงิน และนโยบายการเงินไว้ในแบบจำลอง โดยมีข้อสมมติฐานว่า ตลาดการเงินจะมีการปรับตัวให้อยู่ดุลยภาพตลอดเวลา

4. สำหรับฐานข้อมูลที่ใช้เป็นฐานข้อมูลโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจไทยในการศึกษาเป็นข้อมูลจากตารางบัญชีการผลิต-ผลผลิต(Input-Output Table) ปี 1995 ที่ปรับปรุงมาจากปี 1990 ทั้งนี้เพราะตารางบัญชีการผลิต-ผลผลิตของไทย ได้มีการจัดทำเป็นระยะทุกๆ 5 ปี สำหรับตารางบัญชีการผลิต-ผลผลิต ปี 1995 ยังจัดทำไม่เสร็จ

5. การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาโดยอาศัยแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป ซึ่งมีสมมติฐานให้ฟังก์ชันการผลิตไม่มีการเปลี่ยนแปลง เพราะอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไม่มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการผลิต(Technical Change)สูง และเพื่อให้ผลกระทบจากนโยบายที่ออกมาสามารถเปรียบเทียบกันได้ในแต่ละช่วง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพบว่า ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าเอเปคของอุตสาหกรรมอาหารด้วยการลดภาษีศุลกากรอาหารลง ภายใต้อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว จะส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตอาหารภายในประเทศส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับการแข่งขันการนำเข้าจากต่างประเทศมากขึ้น ทั้งในรูปของวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูป ซึ่งก็จะมีผลต่อเนื่องไปถึงความสามารถการส่งออกของอุตสาหกรรมอาหารด้วย ดังนั้นเพื่อให้อุตสาหกรรมอาหารภายในประเทศสามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกไว้ได้ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนจึงควรมีแนวทางร่วมกัน ทำให้อุตสาหกรรมอาหารไทยปรับตัวเตรียมพร้อมกับการแข่งขันกับระบบการค้าเสรีที่จะมาถึงดังนี้

1. ควรมีการปรับโครงสร้างภาษีนำเข้าวัตถุดิบ สินค้าทุน เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตตลอดจนการลดขั้นตอนพิธีการทางศุลกากร แก้ปัญหาขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกและนำเข้ รวมทั้งการคืนอากรขาเข้า และการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีความยุ่งยากและไม่ชัดเจน ปรับปรุงระเบียบกรมศุลกากร เพื่อให้มีความสะดวก รวดเร็ว

2. จากการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมการผลิตอาหารทะเลกระป๋อง และอาหารสัตว์สำเร็จรูป เป็นสินค้าอาหารแปรรูปที่ไทยได้รับประโยชน์มาก ดังนั้นรัฐบาลควรเจรจาต่อรองให้ประเทศสมาชิกเอเปคลดภาษีศุลกากรสินค้านี้โดยเร็ว

3. จากการศึกษาพบว่า การที่ประเทศไทยลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูปให้แก่ประเทศสมาชิกเอเปคจะส่งผลดีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย มากกว่าการที่ประเทศสมาชิกเอเปคลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูปให้แก่ไทย ดังนั้นรัฐบาลควรที่จะรีบดำเนินการลดภาษีศุลกากรอาหารแปรรูปให้เร็ว

4. สำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทยที่ได้รับประโยชน์น้อย และต้องเผชิญกับการแข่งขันด้านการนำเข้าจากต่างประเทศสูง เช่น อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม ควรมีนโยบายส่งเสริม และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมถึงการฝึกฝีมือแรงงานเพื่อให้แรงงานมีประสิทธิภาพพร้อมที่จะรองรับเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น

5. สำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปไทยที่มีสัดส่วนการส่งออกค่อนข้างสูง ภายหลังจากเปิดเสรีการค้าพบว่ามี การขยายตัวของการส่งออกน้อย เช่น อุตสาหกรรมการผลิตผักและผลไม้

กระป๋อง ควรมีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าไปสู่ระดับสูง และปานกลาง เพื่อแข่งขันกับตลาดสินค้าคุณภาพสูง ในขณะที่เดียวกันควรหลีกเลี่ยงการแข่งขันในตลาดสินค้าคุณภาพต่ำจาก สาธารณรัฐประชาชนจีน และฟิลิปปินส์ ที่มีค่าจ้างแรงงานถูกกว่า